

**STRATEGIA
ROZWIĄZYWANIA
PROBLEMÓW
SPOŁECZNYCH
GMINY KOŚCIAN
na lata 2016-2023**

PROJEKT DO KONSULTACJI

Kościan, styczeń 2016 r.

Spis treści

1.	Wstęp	3
2.	Metoda pracy nad strategią.....	5
3.	Uwarunkowania zewnętrzne	7
3.1.	Uwarunkowania prawne wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej	7
3.2.	Uwarunkowania prawne i strategiczne wynikające z polityki społecznej i integracyjnej realizowanej w Polsce i Wielkopolsce	8
4.	Uwarunkowania wewnętrzne i diagnoza stanu gminy	13
4.1.	Uwarunkowania geograficzne i kulturowe.....	13
4.2.	Potencjał demograficzno – społeczny	14
4.3.	Potencjał gospodarczy i usługowy	18
4.4.	Pomoc społeczna i działania profilaktyczne	24
4.5.	Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych gminy	30
5.	Uspołecznienie opracowania strategii i jego wyniki	31
6.	Analiza SWOT	37
7.	Analiza problemów społecznych	39
8.	Wizja, cele strategiczne, programy i zadania	40
9.	Wdrażanie i monitoring strategii.....	49

1. Wstęp

Podstawowym celem działania samorządu jest osiągnięcie zrównoważonego rozwoju regionu, który prowadzi do poprawy jakości życia lokalnej społeczności. Szczególna rola samorządu terytorialnego została zarysowana przez Konstytucję Rzeczypospolitej Polskiej w artykule 163, który stanowi, że samorząd terytorialny wykonuje zadania publiczne nie zastrzeżone przez Konstytucję lub ustawy dla organów innych władz publicznych. Zgodnie z artykułem 7 punkt 1 ustawy o samorządzie gminnym do zadań własnych gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty.

Natomiast zadaniem polityki społecznej i działań na rzecz integracji powinno być wzmacnianie potencjału społecznego mieszkańców danego obszaru w taki sposób, by byli oni w stanie samodzielnie rozwiązywać problemy stojące przed nimi, by pragnęli i potrafili podejmować aktywne działania na rzecz dobra wspólnego w obrębie społeczności lokalnej, w której żyją. Integracja i polityka społeczna to także rozwiązania systemowe, mające na celu pomoc tym, którzy nie potrafią rozwiązać swoich problemów samodzielnie przy wykorzystaniu posiadanych zasobów. To również przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu osób i grup, które znalazły się w trudnej sytuacji życiowej, z którą nie potrafią sobie poradzić oraz działania na rzecz przywrócenia im możliwości pełnego uczestnictwa w życiu społecznym.

W realizacji zadań polityki społecznej konieczna jest wzajemna współpraca zarówno jednostek administracji publicznej wszystkich szczebli, jak i współdziałanie administracji publicznej z sektorem pozarządowym. Tylko połączenie tych wszystkich sił, wspólna realizacja programów i projektów na rzecz mieszkańców gminy, gwarantuje skuteczność podejmowanych działań w obszarze polityki społecznej.

Opracowanie Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych wynika wprost z art. 17.1 Ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. poz. 1310).

Różnorodność problemów społecznych występujących w gminie powoduje konieczność uwzględnienia także innych aktów prawnych, które mają istotny wpływ na konstrukcję i zawartość Strategii oraz realizację zadań w przyszłości.

W przygotowaniu strategii uczestniczyli przedstawiciele lokalnych władz, organizacji pozarządowych oraz aktywni mieszkańcy gminy. Strategia jest dokumentem otwartym na modyfikacje i uzupełnienia. Ważne, aby była dokumentem, do którego odwołują się nie tylko władze, ale i mieszkańcy gminy.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan jest dokumentem wyznaczającym główne kierunki działań samorządu Gminy Kościan w obszarze polityki społecznej i na rzecz integracji. Stanowi ona integralną część Strategii Rozwoju Gminy Kościan na lata 2016-2023, a jej opracowanie ma na celu ułatwienie koordynacji i poprawy efektywności podejmowanych działań.

Strategia jako nakreślenie kierunków wieloletniego działania, pozwala wykazać zasadność i celowość aplikowania o dofinansowanie projektów gminnych (realizowanych przez samorząd gminny oraz podmioty gospodarcze i społeczne) z funduszy zewnętrznych, w tym z funduszy Unii Europejskiej. W praktyce niemożliwe jest bowiem pozyskanie środków finansowych z różnorodnych programów pomocowych (np. Unii Europejskiej) bez rzetelnego i jasnego zaprezentowania realizowanych celów i priorytetów.

W dokumencie Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan przedstawiono wyniki debat strategicznych i autorskiego uporządkowania wyników prac uczestników warsztatów. Zmiana treści poszczególnych zapisów miała jedynie charakter redakcyjny.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan obejmuje lata 2016-2023 i wydaje się, że jest to rozsądny okres do osiągnięcia zamierzonych celów, przy uwzględnieniu braku szczegółowych i pewnych danych niezbędnych do planowania w dłuższym czasie.

Przyjęcie takiego zakresu czasowego realizacji Strategii wynika m.in. z potrzeby zachowania zgodności z dokumentami strategicznymi opracowywanymi na poziomie kraju i województwa oraz wpisania się z zadaniami w regionalne i sektorowe programy operacyjne. Oznacza to również, że czas realizacji strategii pokrywa się z nowym okresem programowania i rozliczania środków pochodzących z budżetu Unii Europejskiej.

Stwarza to szansę pełnego wykorzystania zewnętrznych źródeł finansowania przeznaczonych na rozwój gmin i społeczności lokalnych.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan powstała przy uwzględnieniu najważniejszych dokumentów strategicznych i programowych – krajowych, regionalnych i lokalnych, które mogą, dzięki zapisanym w nich formom wsparcia, przyczynić się do realizacji założeń strategii. Dokumenty te zostały wskazane i krótko opisane w ramach uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych.

2. Metoda pracy nad strategią

W procesie opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan wykorzystano doświadczenie koordynatora prac w opracowywaniu strategii lokalnych i regionalnych metodą uspołecznioną oraz kilkunastoletnie doświadczenie osób uczestniczących w warsztatach w rozwiązywaniu problemów społecznych Gminy Kościan.

Najważniejszym elementem procesu opracowywania Strategii był jej uspołeczniiony charakter, w którym identyfikacja potrzeb i wizualizacja wyników prac realizowana była przez liderów społeczności lokalnej. Prace odbywały się na sesjach plenarnych i spotkaniach warsztatowych, w których uczestniczyli przedstawiciele: urzędów i instytucji działających na terenie gminy – Urząd Gminy, Policja, Powiatowy Urząd Pracy, szkoły, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej oraz organizacji pozarządowych i społecznych działających w społeczności lokalnej. Każde zajęcia warsztatowe poprzedzało krótkie wprowadzenie merytoryczne, które pozwoliło uczestnikom na celowe i efektywne uczestnictwo w pracach. Przed rozpoczęciem spotkań warsztatowych przeprowadzone zostały sondaże społeczne w szkołach i wśród mieszkańców gminy.

Elementem mającym znaczący wpływ na ostateczny kształt Strategii jest analiza uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych kształtowania i realizacji polityki społecznej przez samorząd Gminy Kościan. Analiza ta zawiera podstawowe akty prawne i informacje o polityce społecznej i działaniach na rzecz integracji społecznej w kraju, województwie wielkopolskim i powiecie kościańskim. Uwzględnia również czynniki społeczne i gospodarcze na terenie gminy, które mają pośrednie lub bezpośrednie oddziaływanie na poziom i jakość życia oraz skalę i rodzaj problemów społecznych w Gminie Kościan.

W wyniku podjętych działań zrealizowano następując zadania:

- analiza aktów prawnych dotyczących polityki społecznej,
- analiza dokumentów strategicznych odnoszących się bezpośrednio lub pośrednio do problematyki polityki społecznej i rozwiązywania problemów społecznych,
- opracowanie ankiety dla pedagogów szkolnych i rodziców uczniów szkół gminnych,
- opracowanie ankiety dla mieszkańców gminy,
- przeprowadzenie badania sondażowego w szkołach i gminie,
- opracowanie wyników przeprowadzonych sondaży,

- opracowanie uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych polityki społecznej Gminy Kościan, w tym identyfikacja potencjału organizacji pozarządowych, które aktywnie uczestniczą w rozwiązywaniu problemów społecznych,
- przeprowadzenie warsztatów strategicznych prowadzących do:
 - uzyskania aktualizacji diagnozy sytuacji społecznej w gminie,
 - sformułowania wizji rozwoju społecznego,
 - zidentyfikowania potrzeb społecznych mieszkańców,
 - oceny zasobów społecznych gminy i działających na jej terenie instytucji,
 - wyboru obszarów strategicznych rozwiązywania problemów społecznych (Edukacja publiczna, Społeczność lokalna, Pomoc społeczna, Problemy społeczne)
 - zdefiniowania silnych i słabych stron oraz szans i zagrożeń (analiza SWOT) dla każdego z wybranych obszarów,
 - określenie problemów społecznych,
 - wypracowanie celów, zdań i programów rozwiązywania problemów społecznych,
- przyjęcie zasad wdrażania i monitoringu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan.

Zaproponowane sformułowania celów i kierunków działania są spójne z dokumentami określającymi politykę społeczną na szczeblu krajowym i regionalnym, ale przede wszystkim uwzględniają wyniki sondaży społecznych oraz propozycje uczestników warsztatów strategicznych – beneficjentów instytucjonalnych tej Strategii, mających bezpośrednie przełożenie w swoich codziennych działaniach na beneficjentów ostatecznych wypracowanych programów rozwiązywania problemów społecznych.

Prace nad Strategią przebiegały sprawnie i z dużym zaangażowaniem przedstawicieli społeczności lokalnej. Rolą konsultanta i moderatora było jedynie kierowanie pracami i dyskusją oraz zredagowanie końcowej wersji dokumentu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan.

3. Uwarunkowania zewnętrzne

3.1. Uwarunkowania prawne wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej

Po podpisaniu przez Rząd RP Traktatu Akcesyjnego wszelkie prawa w zakresie polityki społecznej obowiązujące w Unii Europejskiej stały się dla Polski obowiązujące.

Kierunki polityki społecznej dla krajów Unii Europejskiej określa w pierwszej kolejności Strategia rozwoju społeczno – gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010-2020 pn. Europa 2020. Natomiast Traktat Konstytucyjny Unii Europejskiej (obecnie przyjęty przez Traktat Reformujący) wprowadza Kartę Praw Podstawowych Unii Europejskiej, która ma również stanowić podstawę dla prowadzenia polityki społecznej i działań na rzecz integracji w krajach członkowskich.

Karta Praw Podstawowych Unii Europejskiej

Karta Praw Podstawowych zabezpiecza obszar interesów związanych ze skuteczną realizacją polityki społecznej i integracji państw członkowskich Unii Europejskiej, uznając m.in. następujące prawa, wolności i zasady: godność ludzką, prawo do życia, prawo do integralności osoby, zakaz tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania albo karan, zakaz niewolnictwa i pracy przymusowej, prawo do wolności i bezpieczeństwa, poszanowanie życia prywatnego i rodzinnego, prawo do zawarcia małżeństwa i prawo do założenia rodziny, prawo do nauki, wolność wyboru zawodu i prawo do podejmowania pracy, równość wobec prawa, niedyskryminację, równość mężczyzn i kobiet, prawa dziecka, prawa osób w podeszłym wieku, integrację osób niepełnosprawnych, zabezpieczenie społeczne i pomoc społeczną.

Europa 2020 – strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającemu włączeniu społecznemu

Europa 2020 to długookresowy program rozwoju społeczno – gospodarczego Unii Europejskiej na lata 2010-2020. Dokument zatwierdzony w 2010 roku zastąpił realizowaną w latach 2000-2010 Strategię Lizbońską. W strategii Europa 2020 zostały zdefiniowane priorytety rozwoju, w tym polityki społecznej Unii Europejskiej.

Priorytety rozwoju Europy do 2020 roku to:

- Inteligentny rozwój – wspierający rozwój gospodarki opartej na wiedzy, innowacjach i nowych technologiach.

- Trwały wzrost – wspierający rozwój niskoemisyjnej, konkurencyjnej gospodarki, wykorzystującej w bardziej efektywny sposób zasoby Wspólnoty,
- Wzrost sprzyjający włączeniu społecznemu – wspierający rozwój gospodarki nastawionej na najwyższy poziom zatrudnienia oraz zapewniający spójność społeczną, gospodarczą i terytorialną Unii Europejskiej.

Dla Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan kluczowe są dwie inicjatywy przewodnie zawarte w strategii Europa 2020:

- Program na rzecz nowych umiejętności i zatrudnienia
(wspieranie mieszkańców w zdobywaniu nowych kwalifikacji, dostosowywaniu się do stale ewoluującego rynku pracy i pomyślnym przechodzeniu na inną ścieżkę kariery oraz modernizowaniu rynku pracy w celu podniesienia poziomu zatrudnienia, zmniejszenia stopy bezrobocia i zwiększenia wydajności pracowników).
- Europejski program walki z ubóstwem
(zapewnienie spójności gospodarczej, społecznej i terytorialnej oraz zagwarantowanie przestrzegania praw podstawowych osób ubogich i wykluczonych społecznie, zapewnienie im godnych warunków oraz umożliwienie im zdobycia kwalifikacji i zatrudnienia).

3.2. Uwarunkowania prawne i strategiczne wynikające z polityki społecznej i integracyjnej realizowanej w Polsce

Na szczeblu krajowym polityka społeczna i integracyjna znajduje dobre umocowanie w istniejących aktach prawnych oraz polityce Państwa. Polityka krajowa w zakresie priorytetów polityki społecznej określona jest w trzech kluczowych dokumentach strategicznych: Strategii Rozwoju Kraju 2020, Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego i Strategii Spójności 2014-2020 oraz wielu dokumentach operacyjnych na lata 2014-2020, w tym Inteligentny rozwój oraz Wiedza, edukacja, rozwój.

Wskazane dokumenty dają szansę na koordynację i większą spójność działań Państwa z podejmowanymi przedsięwzięciami w obszarach samorządu terytorialnego. Samorządy natomiast od lat wspierane są przez liczne organizacje pozarządowe, rozwiązujące konkretne problemy społeczne i podejmujące działania integracyjne w lokalnych społecznościach, a zwłaszcza w środowiskach zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Podstawowe akty prawne oraz dokumenty strategiczne i operacyjne zawierające zapisy dotyczące polityki społecznej Państwa i Województwa Wielkopolskiego to m.in.

- ✓ Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dn. 2 kwietnia 1997 r.,

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

- ✓ Ustawa o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi z 26 października 1982 r.,
- ✓ Ustawa o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Tekst jednolity Dz. U. z 2015 r. , poz. 1310).
- ✓ Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie z dnia 24 kwietnia 2003 r.,
- ✓ Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r.,
- ✓ Ustawa o przeciwdziałaniu narkomanii z dnia 29 lipca 2005 r.,
- ✓ Strategia Rozwoju Kraju 2020,
- ✓ Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020,
- ✓ Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020,
- ✓ Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020,
- ✓ Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do roku 2020,
- ✓ Program Operacyjny Europejskiego Funduszu Najbardziej Potrzebującym 2014-2020,
- ✓ Program Wspierający Powrót Osób Bezdomnych do Społeczności,
- ✓ Program wieloletni „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”,
- ✓ Krajowy Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie,
- ✓ Program Aktywne Formy Przeciwdziałania Wykluczeniu Społecznemu,
- ✓ Wielkopolska 2020. Zaktualizowana Strategia Rozwoju Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku,
- ✓ Strategia Polityki Społecznej dla Województwa Wielkopolskiego do roku 2020,
- ✓ Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kościańskiego na lata 2016-2020.

Zamieszczone poniżej informacje przedstawiają wybrane zapisy z kluczowych dokumentów określających cele strategiczne i operacyjne kraju, województwa wielkopolskiego i powiatu kościańskiego oraz kierunki działania w programach sektorowych.

Wskazują one, że znaczenie polityki społecznej i działań na rzecz integracji jest postrzegane jako jeden z istotnych elementów rozwoju całego kraju i regionu.

Strategia Rozwoju Kraju 2020

Strategia Rozwoju Kraju 2020 wskazuje strategiczne zadania państwa, których podjęcie jest niezbędne, by wzmocnić procesy rozwojowe.

Głównym celem Strategii jest wzmocnienie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów, zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę życia

ludności. Strategia wskazuje trzy główne obszary strategiczne, wokół których koncentrować się będą cele realizacyjne i działania rozwojowe:

- Sprawne i efektywne państwo
- Konkurencyjna gospodarka
- Spójność społeczna i gospodarcza

Wśród dziewięciu zintegrowanych strategii wpisanych w Strategię Rozwoju Kraju 2020 przede wszystkim jedna wiąże się z kwestią rozwiązywania problemów społecznych na poziomie gminy. Jest to Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego, której głównym celem pozostaje (wzorem lat ubiegłych) rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, aby mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia. Poza tym głównym celem w Strategii Rozwoju Kapitału Ludzkiego wyznaczono pięć celów szczegółowych, w tym szczególnie istotny cel: poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2020

Dokument określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Celem Strategii jest efektywne wykorzystanie specyficznych regionalnych oraz terytorialnych potencjałów rozwojowych dla osiągnięcia celów rozwoju kraju – wzrostu zatrudnienia i spójności w horyzoncie długookresowym. Główne cele szczegółowe polityki regionalnej państwa to:

- Wspomaganie wzrostu konkurencyjności regionów.
- Budowanie spójności terytorialnej i przeciwdziałanie procesom marginalizacji na obszarach problemowych.
- Tworzenie warunków dla skutecznej, efektywnej i partnerskiej realizacji działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie.

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój ma za zadanie wsparcie prowadzenia badań naukowych, rozwój nowych, innowacyjnych technologii oraz działania na rzecz podnoszenia konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw. Głównym celem programu jest pobudzanie innowacyjności polskiej gospodarki, poprzez zwiększenie nakładów prywatnych

a badania i rozwój oraz kreowanie popytu przedsiębiorstw ba innowacje i prace badawczo – rozwojowe.

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (PO WER)

Program stanowi odpowiedź na wyzwania i jednocześnie instrument realizacji Strategii Europa 2020. Oznacza to, że uwzględnia stojące przed Europą długofalowe wyzwania związane z globalizacją, rozwojem ekonomicznym, jakością polityk publicznych, zjawiskami demograficznymi, czy inwestycjami w kapitał ludzki.

Priorytety PO WER to:

- Trwała integracja z rynkiem pracy osób młodych bez pracy, zwłaszcza tych, którzy nie uczestniczą w kształceniu i szkoleniu.
- Efektywne polityki publiczne dla rynku pracy, gospodarki i edukacji.
- Równość szans mężczyzn i kobiet we wszystkich dziedzinach, w tym dostępie do zatrudnienia, rozwoju kariery, godzenia życia zawodowego i prywatnego.
- Lepsze dostosowanie systemów kształcenia i szkolenia do potrzeb rynku pracy, ułatwienie przechodzenia od etapu kształcenia do etapu zatrudnienia oraz wzmacnianie systemów kształcenia i szkolenia zawodowego i ich jakości, w tym tworzenie i rozwój systemów uczenia się poprzez praktyczną naukę zawodu realizowaną w ścisłej współpracy z pracodawcami.

Strategia Polityki Społecznej Województwa Wielkopolskiego do 2020 roku

Strategia zawiera pięć priorytetów strategicznych rozpisanych na cele operacyjne i zadania adresowane do dzieci i młodzieży, seniorów, osób z ograniczeniami sprawności, osób z wysokiego ryzyka socjalnego. Priorytety strategiczne to:

- Wielkopolska równych szans i możliwości.
- Zdrowi Wielkopolanie
- Bezpieczna Wielkopolska
- Wielkopolska obywatelska
- Samorząd województwa wielkopolskiego partnerem, doradcą, konsultantem lokalnych podmiotów polityki społecznej.

Wojewódzki Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla Województwa Wielkopolskiego na lata 2013-2017

Cele operacyjne programu to:

- Ograniczenie szkód wynikających ze spożywania alkoholu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

- Ograniczenie zaburzeń życia rodzinnego w tym szkód zdrowotnych i rozwojowych dzieci z rodzin, z problemem alkoholowym, w tym przeciwdziałanie przemocy w rodzinie
- Ograniczenie zjawiska picia alkoholu przez dzieci i młodzież.
- Poprawa jakości działań podejmowanych przez gminy w ramach gminnych programów profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.
- Wzmocnienie podmiotów prowadzących leczenie i rehabilitację osób uzależnionych od alkoholu.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kościańskiego

na lata 2016 – 2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Kościańskiego jest kompleksowym dokumentem określającym strategię społeczną Powiatu Kościańskiego na lata 2016 – 2020, zawiera założenia polityki społecznej uwzględniające kompetencje powiatu i przesłanki wynikające z sytuacji gmin tworzących powiat kościański.

Cele strategiczne:

- Wspieranie rodzin oraz zapewnienie opieki dzieciom i młodzieży
- Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- Zwiększenie udziału osób starszych i niepełnosprawnych w życiu społecznym i zawodowym
- Podniesienie poziomu bezpieczeństwa w powiecie
- Zwiększenie aktywności społecznej i obywatelskiej

Wybrane cele operacyjne:

- Pomoc rodzinom w wypełnianiu podstawowych funkcji oraz dzieciom pozbawionym opieki
- Wsparcie dzieci i młodzieży w kształceniu i wszechstronnym rozwoju, w tym dotkniętych niepełnosprawnością
- Przeciwdziałanie uzależnieniom i przemocy w rodzinie
- Wsparcie osób bezrobotnych i poszukujących pracy
- Usprawnianie osób starszych i zapewnienie im właściwej opieki
- Rozwój kadr i służb pomocowych oraz rozwijanie infrastruktury socjalnej
- Wspieranie instytucji społeczeństwa obywatelskiego

4. Uwarunkowania wewnętrzne i diagnoza stanu gminy

4.1. Uwarunkowania geograficzne i kulturowe

Gmina Kościan o powierzchni 202,3 tys. km², znajduje się w południowo - zachodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie kościańskim. Przez gminę przebiega droga krajowa nr 5, magistrala kolejowa Poznań - Wrocław E59 oraz droga Gostyń - Nowy Tomyśl. Gmina Kościan oddalona jest ok. 40 km od Poznania i 120 km od Wrocławia.

Gmina Kościan otacza dookoła miasto Kościan, które stanowi odrębną jednostkę administracyjną. Gmina Kościan sąsiaduje z pięcioma gminami: Czempin, Kamieniec, Krzywiń, Śmigiel i Stęszew.

Gminę Kościan zamieszkuje 16 015 mieszkańców. Najwięcej w Kiełczewie (9,64%), Racocie (8,15%) i Starych Oborzyskach (8,14%). W skład gminy wchodzi 37 wsi sołeckich i 6 przysiółków.

Kościan to gmina o rolniczym krajobrazie (z dominacją użytków rolnych typowych dla tej części Wielkopolski, stosunkowo dobrej jakości gleb, niskiej niespełna 12% lesistość), rozwijającej się gospodarce i wzrastającej liczbie mieszkańców.

Rolnictwo charakteryzuje się wysoką kulturą agrarną oraz zróżnicowaną wielkością gospodarstw rolnych. W strukturze gospodarstw przeważają gospodarstwa indywidualne małej i średniej wielkości, jednak prawie 50% powierzchni gruntów rolnych zajmują duże gospodarstwa rolne należące do spółek handlowych lub skarbu państwa.

W ostatnich latach znacząco wzrosła powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych pod aktywizację gospodarczą oraz liczba małych i średnich przedsiębiorstw. Widoczny jest również przyrost liczby mieszkańców gminy i powierzchni terenów pod zabudowę mieszkalną.

Podstawowe atuty Gminy Kościan to: położenie przy głównych (istniejących i planowanych) szlakach komunikacyjnych drogowych i kolejowych, dobra sieć dróg i dostępność komunikacyjna (pociąg, samochód), zasoby przyrodnicze i kulturowe (Agroekologiczny Park Krajobrazowy im. Dezyderego Chłapowskiego, zespoły parkowo - pałacowe), przedsiębiorczość mieszkańców oraz gospodarność i aktywność władz gminy (przejawiająca się m.in. proinwestycyjnym budżetem, pozyskiwaniem zewnętrznych źródeł finansowania zadań gminy oraz znaczącymi środkami pozyskanymi z budżetu Unii Europejskiej na inwestycje i projekty społeczne realizowane na terenie gminy, w tym w ramach realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Gościnną Wielkopolska).

Obszar Gminy Kościan bogaty jest w zwyczaje i tradycje lokalne. Na terenie Gminy organizowane są imprezy sportowe i rekreacyjne. Wiele imprez jest cyklicznych i z roku na rok gromadzi coraz więcej uczestników, mieszkańców i turystów. Do najciekawszych należą:

- Bieg Olimpijski w Racocie (22 edycje),
- Olimpijski „Nordic Walking” (6 edycji),
- Bieg Przelajowy im. Dezyderego Chłapowskiego w Turwi (30 edycji),
- Bieg Przyjaźni w Widziszewie (29 edycji),
- Zawody pływackie na Jeziorze Wonieść (21 edycji),
- Mistrzostwa Wielkopolski Juniorów i Seniorów w Skokach przez przeszkody w Racocie (kilkadziesiąt edycji),
- Mistrzostwa Wielkopolski Gościnniej w Wyścigach Drezyn Ręcznych w Racocie (11 edycji),
- Pikniki, festyny i wydarzenia kulturalne organizowane przez organizacje pozarządowe, sołectwa i liderów lokalnych.
- Zawody strażackie,
- Dożynki gminne i sołeckie.

Zachowanie dziedzictwa kulturowego to ważny aspekt funkcjonowania gminnej społeczności lokalnej. W ostatnich latach nastąpił jednak wyraźny wzrost zainteresowania zorganizowanymi formami działalności kulturalnej. Na terenie Gminy Kościan działają zespoły ludowe „Kokorzynianki”, „Turewianki”, „Obrzanie” i „Złote Kłosa”, który skupiają m.in. członkinie Kół Gospodyń Wiejskich i Klubów Seniora.

4.2. Potencjał demograficzno – społeczny

Ludność

Gminę Kościan zamieszkuje 16 015 mieszkańców. Najwięcej w Kielczewie (9,64%), Racocie (8,15%) i Starych Oborzyskach (8,14%). W skład gminy wchodzi 37 wsi sołeckich i 6 przysiółków.

Struktura ludności według wieku przedstawia się następująco:

- przedprodukcyjny (do 18 lat) – 3 283, co stanowi 20,5% ogółu mieszkańców
- produkcyjny (od 18 do 65 lat) – 10 506, co stanowi 65,6 % ogółu mieszkańców
- poprodukcyjny (powyżej 65 lat) – 2 226, co stanowi 13,9% ogółu mieszkańców

Cechą charakterystyczną struktury ludności Gminy Kościan jest większa liczba mężczyzn niż kobiet w grupie ludności w wieku przedprodukcyjnym i produkcyjnym. Analiza danych rocznikami wskazuje na zdecydowaną przewagę urodzeń chłopców – tendencja taka utrzymuje się co najmniej od 15 lat.

Natomiast w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym liczba kobiet zdecydowanie (przeszło dwukrotnie) przewyższa liczbę mężczyzn.

Analiza danych demograficznych wskazuje, że:

- liczba ludności w wieku produkcyjnym zwiększa się średnio o 30 osób na rok, z tym, że w roku 2015 zwiększyła się o 48 osób w stosunku do roku 2014,
- w ciągu pięciu lat liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym wzrosła o 120 osób głównie z powodu wzrostu liczby urodzeń (w roku 2015 zwiększyła się o 41 osób w stosunku do roku 2014),
- nie ma znaczącej migracji ludzi młodych,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym nieznacznie wzrosła i nieznacznie (o 1,5%) wzrósł jej udział procentowy w ogólnej liczbie ludności; utrzymywanie się tendencji wzrostowej od pięciu lat wskazuje na powolny proces starzenia się ludności; na stałym poziomie utrzymuje się niski (ok. 32%) udział mężczyzn w grupie ludności w wieku poprodukcyjnym,
- napływ ludności w wieku produkcyjnym wynika głównie z migracji mieszkańców Miasta Kościan do miejscowości: Stare Oborzyska, Nowe Oborzyska, Kielczewo, Widziszewo, Nowy Lubosz i Stary Lubosz, gdzie intensywnie rozwija się budownictwo jednorodzinne.

Oświata

W gminie funkcjonuje optymalna sieć szkół stwarzająca dogodne warunki edukacji dla uczniów szkół podstawowych i gimnazjum. Istotną rolę w systemie edukacji Gminy Kościan pełni Miasto Kościan z bogatą ofertą edukacyjną na poziomie ponadgimnazjalnym.

Uczniowie znajdujący się w trudnej sytuacji materialnej korzystają ze stypendiów szkolnych przyznawanych na wnioski rodziców, opiekunów prawnych lub z urzędu zgodnie z regulaminem przyjętym przez Radę Gminy.

W okresie od 01.01.2010 roku do 30.06.2015 roku stypendia otrzymało 1127 uczniów.

Liczbę przyznanych stypendiów oraz wnioskujących rodziców lub opiekunów przedstawiono w tabeli.

Stypendia szkolne przyznane w Gminie Kościan

Okres, na który zostało przyznane stypendium	Liczba dzieci, którym przyznano stypendium	Liczba rodziców/ opiekunów składających wnioski o stypendium
2010/2011	245	112
2011/2012	227	105
2012/2013	187	89
2013/2014	227	124
2014/2015	241	122

Opracowanie własne na podstawie danych z Urzędu Gminy Kościan

Wydatki na stypendia szkolne znacząco wzrosły w ostatnich latach: w 2010 roku była to kwota 138 915 zł, w 2012 roku kwota 134 640 zł, a w 2014 roku kwota 204 368 zł.

Ponadto z budżetu gminy wypłacane są stypendia naukowe za dobre wyniki w nauce i osiągnięcia sportowe. Każdego roku wypłacanych jest około stu siedemdziesięciu takich stypendiów w wysokości około 100 zł dla ucznia.

Na terenie szkół realizowany jest program dożywiania dzieci z rodzin ubogich – finansowany z budżetu państwa oraz program „Szlanka mleka” – finansowany przez budżet gminy i rodziców, z którego w każdym roku szkolnym korzysta około 95% uczniów.

Bezpieczeństwo

Społeczeństwo Gminy Kościan ma duże poczucie bezpieczeństwa, a gmina charakteryzuje się jednym z najniższych wskaźników przestępczości w powiecie kościańskim. Na terenie gminy zarejestrowanych jest szesnaście jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej prowadzących działania edukacyjne, ratownicze i społeczne.

Uśrednione dane statystyczne Komendy Powiatowej Policji w Kościanie za lata 2010-2014 przedstawiają poniższe tabele.

Interwencje

Rodzaje interwencji	Liczba interwencji / rok
Domowe	134
Związane z przemocą w rodzinie (Niebieska Karta)	32
W innych miejscach (publiczne, nieporozumienia sąsiedzkie, zakłócenia porządku, itp.)	168

Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kościanie

Liczba przestępstw w rozbiciu na wybrane kategorie

Rodzaje interwencji	Liczba/ rok
Przeciwko życiu i zdrowiu – pobicie (art. 158)	2
Przeciwko mieniu w tym:	29
- kradzież z włamaniem (art. 279 kk)	11
- kradzież (art. 278 kk)	14
- uszkodzenie mienia (art. 288 kk)	4
Przeciwko bezpieczeństwu w komunikacji w tym:	106
- wypadek komunikacyjny (art. 177 kk)	8
- prowadzenie pojazdu w stanie nietrzeźwości (art. 178a §1 i 2kk)	98

Opracowanie własne na podstawie danych Komendy Powiatowej Policji w Kościanie

Działalność społeczna i organizacje pozarządowe

Na terenie Gminy Kościan działają organizacje pozarządowe oraz organizacje skupiające przedsiębiorców.

Przedsiębiorcy funkcjonują w ramach Stowarzyszenia Przedsiębiorców Ziemi Kościańskiej, Cechu Rzemiosł Różnych, Stowarzyszenia Wspierania Przedsiębiorczości w Kościanie i Stowarzyszenia Kupców Ziemi Kościańskiej.

Mała aktywność społeczna mieszkańców przekłada się na małą ilość organizacji pozarządowych zarejestrowanych w Krajowym Rejestrze Sądowym oraz na brak kadr i liderów organizacji pozarządowych. Na terenie Gminy działają Kluby Sportowe, Ludowe zespoły Sportowe, Ochotnicza Straż Pożarna, Koła Gospodyń Wiejskich, Kluby Seniora.

Znaczące centra sportowe powstały i rozwijają się w Racocie i Starych Oborzyskach.

W ostatnich latach wyraźnie wzrosła aktywność wielu sołtysów i rad sołeckich, w tym w ramach powołanych grup odnowy wsi.

Wizytówką Gminy Kościan jest działalność powstałego w 1982 roku w Racocie Szkolnego Klubu Sportowego „JANTAR”, przy którym w 1987 roku powołano Klub Olimpijczyka. Celem działalności klubu jest przede wszystkim propagowanie wśród młodzieży i mieszkańców gminy zdrowego stylu życia, a także (poprzez spotkania z polskimi olimpijczykami i wyjazdy na igrzyska olimpijskie) szlachetnej idei olimpijskiej. Niewątpliwym sukcesem są organizowane od 1984 roku „Biegi Olimpijskie”, w których uczestniczy kilka tysięcy osób.

Szansą na wzmocnienie i wykorzystanie potencjału aktywności społecznej mieszkańców gminy jest aktywna działalność, założonego w 2009 roku, Stowarzyszenia Centrum Rozwoju Gminy Kościan. Stowarzyszenie zrealizowało na terenie gminy kilkanaście różnych projektów (adresowanych do społeczności lokalnych) współfinansowanych z pozyskanych środków, w tym z budżetu Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Gościnnia Wielkopolska oraz organizacji i instytucji grantodawczych. Widoczne efekty działalności Stowarzyszenia wpłynęły na wzrost aktywności grup nieformalnych i Kół Gospodyń Wiejskich z terenu Gminy Kościan.

Gmina Kościan, w tym przedstawiciele władz gminy, sektora biznesu i organizacji pozarządowych aktywnie uczestniczyli w latach 2009-2015 w realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju Lokalnej Grupy Działania Gościnnia Wielkopolska.

4.3. Potencjał gospodarczy i usługowy

Usytuowanie Gminy Kościan wokół Miasta Kościan jest czynnikiem zarówno aktywizującym, jak i hamującym rozwój gospodarczy Gminy. Bliskość miasta i jego funkcji usługowych znacznie ogranicza rozwój tych usług (a więc i firm) na terenie Gminy. Z drugiej strony dostępność do dużego rynku pracy zwiększa szanse zawodowe mieszkańców Gminy. Czynnikiem aktywizującym rozwój gospodarczy jest bliskie sąsiedztwo Poznania (szybki dojazd koleją lub samochodem) - regionalnego centrum rozwoju społeczno - gospodarczego. Rolnictwo charakteryzuje się wysoką kulturą agrarną oraz zróżnicowaną wielkością gospodarstw rolnych. Następuje jednak redukcja gospodarstw rolnych i już mniej niż połowa mieszkańców żyje z rolnictwa. W strukturze gospodarstw przeważają gospodarstwa indywidualne, jednak prawie 50% powierzchni gruntów rolnych zajmują duże gospodarstwa rolne należące do spółek handlowych lub skarbu państwa.

Na terenie gminy rozwija się przemysł wydobywczy - wydobywanie gazu ziemnego, a funkcjonujące zakłady produkcyjne zatrudniają po kilkadziesiąt osób.

W ostatnich latach znacząco wzrosła powierzchnia uzbrojonych terenów inwestycyjnych pod aktywizację gospodarczą oraz liczba małych i średnich przedsiębiorstw (co 14 pełnoletni mieszkaniec Gminy prowadzi działalność gospodarczą). Wiele z nowo zarejestrowanych na terenie Gminy firm prowadzi działalność gospodarczą w Mieście Kościan i w Poznaniu.

W odpowiedzi na rosnące zapotrzebowanie i w miarę możliwości finansowych Gminy opracowywane są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Potencjał inwestycyjny

Gmina Kościan charakteryzuje się znacznym potencjałem inwestycyjnym:

- tereny pod inwestycje przemysłowe zlokalizowane są między drogą krajową nr 5 a planowaną drogą ekspresową S5 oraz w ciągu planowanej obwodnicy Miasta Kościan nr 308 w miejscowościach Pianowo i Kurza Góra oraz w miejscowości Sierakowo (pomiędzy drogą krajową nr 5 i planowaną drogą gminną, a także w miejscowości Widziszewo (Wałbrzyska Specjalna Strefa Ekonomiczna),
- tereny pod budownictwo mieszkaniowe (Stare Oborzyska, Nowe Oborzyska, Nowy Lubosz, Stary Lubosz, Kurza Góra, Racot, Pelikan i Kokorzyn).

Trwają prace nad zmianą Studium Uwarunkowań i Zagospodarowania Przestrzennego i zmianą miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Rolnictwo

Na terenie gminy funkcjonuje 1015 gospodarstw rolnych należących do osób fizycznych (z wyłączeniem gospodarstw do 1 ha). Przeważają gospodarstwa o powierzchni od 1 do 2 ha, które stanowią ok. 25% ogółu gospodarstw rolnych oraz gospodarstwa o powierzchni od 2 do 5 ha, które stanowią 23% ogółu gospodarstw rolnych.

52% ogólnej liczby gospodarstw stanowią gospodarstwa duże o powierzchni od 5 do powyżej 15 ha. W grupie gospodarstw dużych najwięcej jest gospodarstw o powierzchni powyżej 15 ha (stanowią one 36% gospodarstw dużych i 19% ogółu gospodarstw rolnych). Najmniej jest gospodarstw o powierzchni od 5 do 7 ha. Stanowią one ok. 5% ogółu gospodarstw. Na przestrzeni ostatnich siedmiu lat struktura gospodarstw rolnych uległa istotnej zmianie. Przeważają gospodarstwa rolne o powierzchni powyżej 5 ha i zmniejszyła się o 5,4% ogólna liczba gospodarstw rolnych.

Gospodarstwa rolne w Gminie Kościan coraz częściej specjalizują się w określonej produkcji rolnej – roślinnej lub zwierzęcej lub działach specjalnych (np. pieczarkarstwo).

Działalność rolniczą utrudnia mały kapitał własny gospodarstw rolnych i trudności z opłacalnym zbytem niektórych produktów rolnych. Widoczny jest pozytywny wpływ dopłat z budżetu Unii Europejskiej.

Prawie 50% powierzchni gruntów rolnych zajmują duże gospodarstwa rolne należące do spółek handlowych lub skarbu państwa, tj. TOP FARMS, Stadnina Koni Racot, Poznańska Hodowla Roślin Kobylniki, DANKO i Rolnicza Spółdzielnia Produkcyjna.

Sektor pozarolniczy i MŚP (Małe i Średnie Przedsiębiorstwa)

W Gminie Kościan działa ogółem ok. 913 podmiotów gospodarczych (o 84 podmioty więcej niż w 2007 roku) i prawie wszystkie (95%) to własność prywatna. Działalność gospodarcza w Gminie Kościan charakteryzuje się dużą dynamiką zmian (duża liczba rejestracji i wyrejestrowywania firm), szczególnie w branży handlowej, budownictwie i robotach drogowych oraz znacznym wzrostem liczby firm związanych z usługami dla ludności. Najwięcej podmiotów prowadzi działalność gospodarczą w zakresie budownictwa i usług remontowych (50%), transportu drogowego towarów (33%) i handlu (30%).

W ostatnich latach nastąpił wyraźny wzrost liczby podmiotów zajmujących się budownictwem i usługami remontowymi (od 2007 roku wzrost o 37%) oraz transportem (od 2007 roku wzrost o 23%).

Na bazie istniejących na terenie Gminy złóż gazu ziemnego działa w Kokorzynie najnowocześniejsza w Polsce kopalnia gazu (eksploatacja złoża jest możliwa przez ok. 30 lat).

Do głównych pracodawców w gminie należą: jednostki sektora finansów publicznych (w tym szkoły i inne jednostki budżetowe), Kopalnia i magazyn gazu w Kokorzynie, Stacja Hodowli Roślin DANKO w Choryni, KOMPOSTPAL, AKWIZYTOR, EKO-PŁYTA, Fabryka Dachówek CREATON POLSKA, COCODRILLO, LOMANIA, Tartak Michalski, JUNA-TRANS, Piekarnia Maria i Paweł Walenciak.

Podstawowe usługi dla mieszkańców

Poziom i zakres infrastruktury podstawowych usług dla mieszkańców wynika z faktu, że Gmina Kościan otacza Miasto Kościan oraz z bliskości Poznania (ok. 40 km).

Położenie w bezpośrednim sąsiedztwie miast, które zapewniają wszelkie możliwe usługi dla mieszkańców powoduje ich znaczne ograniczenie na terenie gminy. W mieście Kościan usytuowane są podstawowe urzędy i instytucje obsługujące mieszkańców gminy: Urząd Gminy, Komenda Policji, Państwowa Straż Pożarna, filie i oddziały banku. Natomiast Poznań oferuje pełen zakres usług, szczególnie tych wysokospecjalistycznych.

Oznacza to, że na terenie Gminy rozwijana jest infrastruktura podstawowych usług dla mieszkańców:

- edukacja na poziomie podstawowym i gimnazjalnym,
 - Zespoły Szkół (szkoła podstawowa i przedszkole) w Racocie i filia w Turwi, Starych Oborzyskach, Kielczewie i filia w Kokorzynie, Bonikowie, Starym Luboszu,

- Gimnazja w Racocie i Starych Oborzyskach (obie szkoły posiadają pełnowymiarowe sale gimnastyczne i nowoczesne wyposażenie).
- ochrona zdrowia na poziomie lekarza rodzinnego i stomatologa,
 - Niepubliczny Zakład Podstawowej Opieki Zdrowotnej „SIGMA” w Racocie,
 - Praktyka Lekarza Rodzinnego w Turwi.
- pomoc społeczna
 - Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej,
 - Świetlice socjoterapeutyczne i środowiskowe.

Wzrost liczby mieszkańców w wieku przedszkolnym oraz wzrost zapotrzebowania na miejsca przedszkolne (zmiana przepisów i przemiany społeczne) powodują konieczność rozbudowy bazy przedszkolnej i znacznego zwiększenia liczby miejsc wychowania przedszkolnego. W najbliższych latach planowana jest budowa przedszkola w sąsiedztwie Zespołu Szkół w Starych Oborzyskach.

Gmina dysponuje mieszkaniami socjalnymi w budynku gminnym w Kurzej Górze. W ostatnich latach wyraźnie wzrosło zapotrzebowanie na mieszkania komunalne.

Aktywność zawodowa ludności i bezrobocie

Rynek pracy mieszkańców Gminy Kościan jest dość rozległy ze względu na bezpośrednie sąsiedztwo Miasta Kościana oraz bliskość i dobry dojazd do Poznania. W ostatnich latach wiele z nowo zarejestrowanych na terenie Gminy firm prowadzi działalność gospodarczą w Poznaniu. Bezrobocie w Gminie jest niższe od średniej w województwie. Największy procentowy udział wśród bezrobotnych mają najmłodsze roczniki osób w wieku produkcyjnym (do 30 lat) i osoby bez kwalifikacji i doświadczenia zawodowego. Przeważają w tej grupie absolwenci szkół policealnych i wyższych.

Najmniej osób bezrobotnych jest w grupie wiekowej powyżej 55 lat.

W większości analizowanych kategorii bezrobotnych dominują kobiety, które stanowią 69% ogółu bezrobotnych i blisko 75% bezrobotnych do 25 roku życia, do 30 roku życia i długotrwale bezrobotnych oraz stanowią 50% bezrobotnych powyżej 50 roku życia.

Przedstawione poniżej dane dotyczące bezrobotnych z terenu Gminy Kościan opracowano na podstawie sprawozdań Powiatowego Urzędu Pracy w Kościanie.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Bezrobotni zarejestrowani na koniec roku

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	521	310	211
2011	487	320	167
2012	526	329	197
2013	487	280	207
2014	383	226	157

Bezrobotni z prawem do zasiłku

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	111	58	53
2011	94	51	43
2012	114	57	57
2013	94	38	56
2014	73	40	33

Bezrobotni niepełnosprawni

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	43	22	21
2011	40	21	19
2012	47	28	19
2013	28	11	17
2014	41	21	20

Bezrobotni posiadający gospodarstwo rolne

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	3	2	1
2011	4	2	2
2012	3	2	1
2013	2	1	1
2014	3	2	1

Bezrobotni dotychczas nie pracujący

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	76	57	19
2011	66	51	15
2012	66	47	19
2013	44	33	11
2014	39	31	8

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Bezrobotni długotrwale bezrobotni

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	151	103	48
2011	175	127	48
2012	190	143	47
2013	183	123	60
2014	160	98	62

Bezrobotni bez kwalifikacji zawodowych

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	83	56	27
2011	96	73	23
2012	76	52	24
2013	84	40	44
2014	76	43	33

Bezrobotni do 25 roku życia

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	161	98	63
2011	161	106	55
2012	159	102	57
2013	132	75	57
2014	81	48	33

Bezrobotni powyżej 45 roku życia

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	134	60	74
2011	115	56	59
2012	133	59	74
2013	137	56	81
2014	87	44	43

Bezrobotni powyżej 50 roku życia

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	87	37	50
2011	85	42	43
2012	96	41	55
2013	112	46	66
2014	92	36	56

Bezrobotni w okresie do 12 miesięcy od dnia ukończenia nauki

rok	ogółem	w tym:	
		kobiet	mężczyzn
2010	67	41	26
2011	54	32	22
2012	52	35	17
2013	53	31	22
2014	34	21	13

4.4. Pomoc społeczna i działania profilaktyczne

Z danych GOPS wynika, że w ostatnich pięciu latach zwiększyła się liczba rodzin i osób korzystających z pomocy społecznej udzielanej przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kościanie. Natomiast wydatki na pomoc społeczną, szczególnie w zakresie zadań własnych finansowanych z budżetu gminy systematycznie rosną.

Tendencje i wielkości w poszczególnych latach ilustrują poniższe tabele.

Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w latach 2010 – 2014

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w tych rodzinach
2010	351	1140
2011	345	1073
2012	422	1366
2013	446	1411
2014	424	1275

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Wydatki na pomoc społeczną w latach 2010-2014

Rok	Pomoc społeczna			Świadczenia rodzinne	Fundusz Alimentacyjny	Wsparcie Rodziny (Asystent Rodziny)
	Ogółem	w tym:				
		Zadania zlecone (wynagrodzenie dla opiekunów)	Zadania własne			
2010	872 628	800	871 828	4 054 449	407 505	x
2011	1 006 272	1 200	1 005 072	4 005 358	468 098	x
2012	1 199 717	1 200	1 198 517	4 100 130	522 621	17 854
2013	1 432 107	2 300	1 429 807	3 944 760	571 080	33 844
2014	1 467 051	2 650	1 464 401	3 572 321	546 430	39 673

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Szczegółowe dane dotyczące wybranych form pomocy zrealizowanych w ostatnich pięciu latach w zakresie zadań zleconych i zadań własnych gminy oraz przyczyny przyznawania pomocy przedstawiają poniższe tabele.

Zadania zlecone gminie

Formy pomocy	Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Kwota świadczeń
Wynagrodzenie dla opiekuna prawnego	2010	1	4	800
	2011	1	12	1 200
	2012	1	12	1 200
	2013	1	12	2 300
	2014	1	12	2 650

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Zadania własne gminy

Formy pomocy	Rok	Liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenia	Liczba świadczeń	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota świadczeń
Razem	2010	561	-	351	1 140	871 828
	2011	525	-	345	1 073	1 005 072
	2012	708	-	422	1 366	1 198 517
	2013	793	-	446	1 411	1 429 807
	2014	760	-	424	1 275	1 464 401
Zasiłki stałe	2010	30	264	28	44	81 999
	2011	41	354	39	55	120 166
	2012	45	403	45	67	146 621
	2013	54	497	54	68	208 515
	2014	60	592	60	79	257 620
Zasiłki okresowe ogółem	2010	175	643	175	594	192 875
	2011	156	636	153	527	176 450
	2012	196	642	188	654	197 255
	2013	230	890	223	775	332 170
	2014	203	824	199	670	262 946
<i>w tym zasiłki okresowe przyznawane m.in. z powodu:</i>						
<i>bezrobocia</i>	2010	120	346	120	380	113 290
	2011	99	349	97	296	106 724
	2012	113	324	110	374	111 195
	2013	166	550	160	530	217 930
	2014	119	374	118	386	129 971

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

<i>długotrwałej choroby</i>	2010	34	93	34	117	25 385
	2011	11	28	11	32	6 687
	2012	25	50	25	61	11 060
	2013	26	81	26	76	24 870
	2014	38	122	37	93	30 235
<i>niepełnosprawności</i>	2010	12	28	12	32	4 000
	2011	25	88	24	72	18 334
	2012	46	121	44	142	28 660
	2013	25	72	24	79	19 890
	2014	23	63	23	62	16 070
Schronienie	2010	0	0	0	0	0
	2011	2	15	2	2	8 200
	2012	4	17	4	4	8 894
	2013	4	21	4	4	11 683
	2014	6	31	6	6	20 240
Sprawienie pogrzebu	2010	1	1	1	1	2 110
	2011	0	0	0	0	0
	2012	1	1	1	1	2 260
	2013	0	0	0	0	0
	2014	1	1	1	1	3 580
Posiłek w szkole	2010	231	28 617	123	591	116 260
	2011	209	26 413	114	538	112 744
	2012	340	33 159	188	855	134 785
	2013	411	50 675	215	951	193 926
	2014	367	45 452	187	813	162 028
<i>w tym posiłki przyznane:</i>						
<i>decyzją kierownika ośrodka pomocy społecznej</i>	2010	229	28 481	123	591	115 716
	2011	206	26 047	114	538	111 292
	2012	335	32 692	188	855	132 917
	2013	402	49 863	215	951	190 764
	2014	362	45 147	187	813	160 877
<i>na wniosek dyrektora szkoły, bez wywiadu</i>	2010	2	136	-	-	544
	2011	3	366	-	-	1 452
	2012	5	467	-	-	1 868
	2013	9	812	-	-	3 162
	2014	5	305	-	-	1 151

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Usługi opiekuńcze	2010	13	7 294	13	20	64 482
	2011	15	7 751	15	19	77 800
	2012	15	6 976	15	19	76 340
	2013	18	7 167	18	24	79 783
	2014	18	7 976	18	22	95 437
Domy pomocy społecznej	2010	10	96	10	10	209 437
	2011	15	146	15	15	326 112
	2012	16	185	16	16	412 884
	2013	20	191	20	20	448 440
	2014	20	191	20	20	479 913
Zdarzenia losowe 2010 r. – powódź 2012 r. - huragan	2010	1	1	1	4	1 000
	2011	0	0	0	0	0
	2012	17	22	17	55	33 600
	2013	0	0	0	0	0
	2014	0	0	0	0	0
<i>w tym:</i>						
Zasiłki celowe i w naturze	2010	282	-	263	847	197 500
	2011	271	-	261	821	173 993
	2012	272	-	266	858	173 658
	2013	261	-	259	795	137 428
	2014	307	-	301	922	160 483
Specjalne zasiłki celowe (2014 r. – posiłek)	2010	95	144	90	238	40 011
	2011	74	118	72	162	34 303
	2012	64	122	62	137	35 128
	2013	49	88	49	99	21 702
	2014	121	249	119	368	43 357
Składki zdrowotne	2010	20	180	20	-	6 165
	2011	33	281	33	-	9 607
	2012	38	351	38	-	12 420
	2013	47	437	47	-	17 862
	2014	53	529	53	-	22 154
Wyłącznie praca socjalna	2010	64	-	-	-	-
	2011	60	-	-	-	-
	2012	72	-	-	-	-
	2013	96	-	-	-	-
	2014	85	-	-	-	-

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Powody przyznawania pomocy

Powód trudnej sytuacji życiowej	2010		2011		2012		2013		2014	
	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Ubóstwo	263	952	194	627	241	811	312	1037	292	916
Sieroctwo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Bezdomność	2	2	3	3	4	4	5	6	9	9
Potrzeba ochrony macierzyństwa	103	517	86	426	119	543	133	638	107	481
Bezrobocie	150	502	135	451	166	598	202	684	160	525
Niepełnosprawność	78	180	142	347	141	351	126	286	122	266
Długotrwała choroba	120	344	53	118	67	164	92	243	106	248
Bezradność w sprawach opiekuńczo wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	17	70	32	105	28	107	27	103	32	109
Przemoc w rodzinie	2	7	2	5	2	7	2	7	4	15
Alkoholizm	12	38	19	47	9	22	8	13	16	29
Narkomania	1	3	0	0	1	1	1	1	1	1
Trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	4	10	4	9	1	1	7	15	8	16
Zdarzenie losowe	1	4	0	0	17	55	1	6	0	0

Opracowanie własne na podstawie danych Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Rada Gminy Kościan co roku uchwała Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Gminy Kościan, który jest dokumentem stanowiącym podstawę prawną podejmowania działań profilaktycznych oraz rozwiązywania problemów alkoholowych i narkotykowych na terenie gminy.

Celem programu jest m.in.:

- monitorowanie i diagnozowanie zjawisk zagrożeń wynikających z wszelkiego rodzaju uzależnień,
- ograniczenie liczby nastolatków okazjonalnie pijących alkohol,
- zapobieganie naruszaniu prawa przez podmioty handlujące napojami alkoholowymi,
- zmniejszenie udziału nietrzeźwości wśród przyczyn naruszania prawa i porządku publicznego,
- promowanie zdrowego i bezpiecznego trybu życia oraz społecznie akceptowanych form spędzania wolnego czasu.

Główne kierunki działania to m.in.:

- szkolenia dla przedstawicieli służb działających na terenie gminy, którzy w swej pracy spotykają się z problemami wynikającymi z nadużywania alkoholu i przemocą domową,
- rozpowszechnianie programów profilaktycznych i informacyjnych, promujących zdrowy styl życia dla dzieci i młodzieży. Szkoła miejscem realizacji zadań profilaktycznych
- zwiększenie dostępności i skuteczności terapii dla osób uzależnionych i ich rodzin,
- wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służących rozwiązywaniu problemów alkoholowych.

Realizacja przyjętych kierunków działań polega m.in. na:

- udzielaniu wsparcia placówkom leczenia odwykowego, do których kierowane są lub same podejmują leczenie osoby z terenu Gminy Kościan,
- działalność Punktu Konsultacyjnego dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu,
- dofinansowanie szkoleń i kursów specjalistycznych dla osób, które w swojej pracy mogą spotkać się z problemami wynikającymi z nadużywania alkoholu i przemocą domową,
- podejmowanie działań edukacyjnych i profilaktycznych dla dzieci, młodzieży i rodziców,
- zakup materiałów informacyjno – edukacyjnych i ich dystrybucja.

4.5. Uwarunkowania wynikające z dokumentów strategicznych gminy

Opracowana metodą uspołecznioną i uchwalona w 2016 roku Strategia Rozwoju Gminy Kościan wytycza główne cele i kierunki zrównoważonego rozwoju Gminy na lata 2016-2023 oraz wskazuje projekty, zadania i operacje, których wykonanie powinno przyczynić się do realizacji postawionych celów.

Jednym z trzech głównych celów strategicznych zapisanych w Strategii jest aktywizacja społeczności lokalnej, a w tym realizacja zadań i projektów służących integracji społecznej i rozwiązywaniu problemów społecznych.

Zamieszczone poniżej zapisy wybrane ze Strategii Rozwoju Gminy Kościan wskazują, że integracja społeczna i działanie na rzecz rozwiązywania problemów społecznych oraz udział w tych procesach partnerów społecznych postrzegane jest jako jeden z istotnych elementów rozwoju Gminy Kościan.

Projekty/ zadania/ operacje:

- Rozbudowa, remonty i adaptacja obiektów oświatowych na cele oświatowe i inne związane z rozwojem społeczności lokalnej
- Powiększenie publicznych zasobów mieszkaniowych (mieszkania komunalne i socjalne)
- Dokończenie poprawy stanu istniejących świetlic wiejskich oraz ich otoczenia
- Przeciwdziałanie występowaniu negatywnych zjawisk społecznych (tworzenie miejsc pracy w oparciu o integrację zawodową i społeczną)
- Budowanie kapitału organizacji pozarządowych
 - kształcenie kadr dla organizacji pozarządowych
 - kształcenie liderów (animatorów) lokalnych
- Organizowanie i współorganizowanie cyklicznych imprez sportowych, rekreacyjnych i propagujących dziedzictwo kulturowe
- Szkolenia dla organizacji pozarządowych
- Wspieranie programów integracji i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych
- Organizacja i upowszechnienie kształcenia ustawicznego i terapii zajęciowej
- Wypracowanie systemu wspierania (partycypacji) uczestnictwa mieszkańców w kulturze na terenie gminy i poza nią
- Propagowanie twórczości artystycznej – organizacja przeglądów i warsztatów
- Prowadzenie zajęć kulturalno – edukacyjno – rozwojowych w świetlicach wiejskich.

5. Uspołecznienie opracowania strategii i jego wyniki

W ramach uspołecznienia procesu opracowania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan przeprowadzone zostały dwa badania sondażowe społeczności lokalnej gminy.

Pierwszy sondaż przeprowadzony został w środowisku szkolnym i obejmował: nauczycieli i pedagogów szkolnych – łącznie 50 respondentów.

Drugie badanie sondażowe przeprowadzone zostało wśród mieszkańców, przy czym liczba ankietowanych w poszczególnych miejscowościach była proporcjonalna do liczby mieszkańców i wynosiła 3,5% osób zameldowanych na pobyt stały.

Wśród ankietowanych znaleźli się również rodzice uczniów szkół gminnych, Sołtysi, Radni Gminy Kościan.

Sondażem objętych zostało łącznie 560 osób.

Szczególnie w przypadku sondażu wśród mieszkańców zdarzało się, że ankietowani nie udzielili odpowiedzi lub udzieli odpowiedzi niezgodnie z instrukcją zawartą w ankiecie.

Sondaż w środowisku szkół gminnych miał na celu zdiagnozowanie występowania zjawiska wykluczenia społecznego i jego przyczyn oraz uzależnień i ich rodzajów wśród dzieci i młodzieży szkolnej (w tym ich rodzin). Badanie miało również umożliwić ocenę postrzegania szkoły jako inicjatora i realizatora działań kierowanych do środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz wskazać skalę i charakterystykę zdarzeń szkolnych wymagających interwencji policji.

Szkoła jako instytucja wspierająca uczniów i rodziców ze środowisk zagrożonych postrzegana jest przez rodziców głównie poprzez działania pedagoga szkolnego i pomoc materialną, a także organizację wolnego czasu – zajęcia wyrównawcze, świetlice socjoterapeutyczne, koła zainteresowań, wyjazdy na basen, organizacja wycieczek, SKS, organizacja wypoczynku letniego i zimowego.

Badanie sondażowe wskazało, że spośród rodzin patologicznych najwięcej jest z problemem alkoholizmu i przemocy fizycznej. Natomiast główną przyczyną zagrożenia wykluczeniem społecznym rodzin uczniów szkół gminnych jest bezrobocie i niezaradność społeczna rodziców.

Znaczącym problemem wśród uczniów jest uzależnienie od papierosów i e-papierosów oraz od komputera i Internetu, a pierwszym objawem problemów w rodzinie brak odrobionych lekcji. Szczegółowe wyniki ankiety przedstawione zostały w tabeli.

Wyniki badania sondażowego środowiska szkolnego Gimnazjów i Zespołów Szkół Gminy Kościan

Lp.	Respondenci	Nauczyciele i pedagodzy szkolni
	Badany problem lub zjawisko	
1	Uczniowie z rodzin patologicznych w tym:	148
	alkoholizm	82
	narkomania	0
	przemoc w tym:	66
	- fizyczna	48
	- psychiczna	42
	- ekonomiczna	1
2	Uczniowie z rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym: w tym z powodu:	104
	niezaradności społecznej	49
	bezrobocia	89
	niepełnosprawności	27
	zaburzeń psychicznych	15
3	Uczniowie z objawami problemów w rodzinie w tym:	126
	niedożywienie	42
	brak podręczników	27
	brak odrobionych lekcji	74
	przemoc rówieśnicza	50
	„wycofanie”	48
4	Uczniowie korzystający z pomocy materialnej Rady Rodziców: w tym:	22
	przyczyny losowe	10
	patologia w rodzinie	12
5	Uczniowie uzależnieni: w tym od:	73
	alkoholu	2
	piwa	2
	papierosów/ e-papierosów	55
	komputera i Internetu	58
	automatów do gier	2

	Interwencje policji na terenie szkoły	7
6	Przyczyny: 1) sprzedaż na terenie szkoły przez uczniów e-papierosów 2) podejrzenie o użycie środków odurzających 3) kradzież butów 4) agresja na facebooku	
7	Pomoc szkoły uczniom: 1) zwrot za ubezpieczenie (PZU) lub zwolnienie z opłaty 2) darmowe obiady 3) dofinansowanie wycieczek 4) zajęcia wyrównawcze, logopedyczne, korekcyjno – kompensacyjne, rewalidacyjne 5) pomoc pedagogiczna 6) zakup przyborów szkolnych (zeszyty, wyposażenie piórnika, plecak) 7) opieka pielęgniarki 8) zbiórki żywności, odzieży 9) rozwiązywanie konfliktów rówieśniczych Pomoc szkoły rodzinie: 1) rozmowy indywidualne 2) dyżury dla rodziców 3) zachęcanie do korzystania z pomocy Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej 4) spotkania edukacyjne z policją 5) warsztaty prowadzone przez psychologa 6) organizowanie imprez i uroczystości dla rodziców	
8	Inicjatywy szkoły w zakresie zagospodarowania wolnego czasu, ze szczególnym uwzględnieniem środowisk zagrożonych wykluczeniem społecznym: 1) zajęcia wyrównawcze, 2) koła zainteresowań (plastyczne, taneczne, SKS, teatralne) 3) zajęcia z pedagogiem szkolnym 4) imprezy środowiskowe, festyny 5) zawody i wyjazdy sportowe 6) wyjazdy do kina, teatru 7) wycieczki klasowe i szkolne, baliki 8) organizacja wypoczynku letniego 9) opieka w świetlicy szkolnej 10) realizacja projektów edukacyjnych 11) półkolonie 12) obozy wędrowne	

Opracowanie własne na podstawie ankiet

Sondaż przeprowadzony wśród mieszkańców miał na celu zidentyfikowanie postrzegania przez mieszkańców gminy skali występowania zagrożenia patologiami oraz wykluczeniem społecznym w środowisku lokalnym. Badanie miało również umożliwić uzyskanie opinii mieszkańców o tym, kto i w jaki sposób powinien reagować na problemy społeczne w środowisku lokalnym.

Wypełnione ankiety zwróciło 86% mieszkańców objętych badaniem sondażowym.

Zagrożenie patologiami i wykluczeniem społecznym w ocenie mieszkańców

Pytanie w ankiecie	Odpowiedzi			
	TAK	%	NIE	%
Czy w Pana/ Pani środowisku lokalnym występują:				
zagrożenia patologiami?	129	27	351	73
rodziny lub osoby dorosłe zagrożone wykluczeniem społecznym?	115	24	365	76
dzieci zagrożone wykluczeniem społecznym?	111	23	369	77

Opracowanie własne na podstawie ankiet

Rodzaje i skala zagrożeń patologiami

Rodzaj zagrożenia	Odpowiedzi	
	TAK	%
Alkoholizm	129	100
Przemoc w rodzinie	109	85
Bezrobocie	17	13
Narkomania	4	3

Opracowanie własne na podstawie ankiet

Rodzaje i skala zagrożeń patologiami wg grup ankietowanych

Rodzaj zagrożenia	% wskazań w odpowiedziach dostrzegających zagrożenie			
	Osoby z wykształceniem podstawowym	Osoby z wykształceniem zawodowym	Osoby z wykształceniem średnim i wyższym	Osoby pełniące funkcje społeczne (radni, sołtysi, członkowie Rad Sołeckich)
Alkoholizm	100	100	100	100
Przemoc w rodzinie	65	85	92	99
Bezrobocie	6	13	16	17
Narkomania	0	3	5	1

Opracowanie własne na podstawie ankiet

Rodzaje i skala przyczyn wykluczenia społecznego rodzin i osób dorosłych

Przyczyna wykluczenia	% wskazań w odpowiedziach dostrzegających wykluczenie
Alkoholizm	100
Ubóstwo	55
Bezrobocie	46
Niezaradność życiowa	45
Starość	31

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Przemoc w rodzinie	27
Niepełnosprawność	12

Opracowanie własne na podstawie ankiet

Rodzaje i skala przyczyn wykluczenia społecznego dzieci

Przyczyna wykluczenia	% wskazań w odpowiedziach dostrzegających wykluczenie
Trudności w nauce i kontaktach społecznych	91
Dysfunkcja rodziny z powodu alkoholizmu	89
Niezaradność życiowa rodziców	77
Ubóstwo	68
Niepełnosprawność w rodzinie	33
Kradzieże, agresja	12

Opracowanie własne na podstawie ankiet

Objawy problemów społecznych widoczne w środowisku lokalnym

Objawy problemów społecznych	% wskazań wśród uczestników sondażu
Alkoholizm	100
Ubóstwo	93
Trudności w nauce i kontaktach społecznych	89
Przemoc w rodzinie	85
Dysfunkcja rodziny z powodu alkoholizmu	78
Niezaradność życiowa rodziców	75
Bezrobocie	64
Kradzieże, agresywne zachowania u coraz młodszych dzieci	49
Samotność osób starszych	47
Niepełnosprawność	41
Bezradność w sytuacjach problemowych	37
Kryzysy w rodzinie, utrata więzi, rozwody	33

Opracowanie własne na podstawie ankiet

W ostatnim pytaniu uczestnicy sondażu odpowiadali na pytanie: *Kto i w jaki sposób powinien reagować na problemy społeczne w środowisku lokalnym?*

Instytucje i osoby wskazane do reagowania na problemy społeczne wg grup ankietowanych

Kto powinien reagować na problemy społeczne w środowisku lokalnym?	% wskazań wśród uczestników sondażu
Sąsiedzi, społeczność lokalna	98
Ośrodek Pomocy Społecznej	97
Nauczyciele, szkoła	95
Rodzina	91
Sołtys	89
Każdy kto zauważy problem powinien reagować	87
Policja	9
Proboszcz, kościół	5
Lekarz, pielęgniarka	3

Opracowanie własne na podstawie ankiet

Wyniki badania sondażowego zdecydowanie różnią się od wyników z roku 2008. Po pierwsze znacznie zmniejszyła się liczba instytucji i osób wskazywanych do reagowania na problemy społeczne (z 15 w 2008 roku do 9 w roku 2015). Po drugie nastąpiło wyraźne przeniesienie odpowiedzialności za reagowanie na problemy społeczne z instytucji i podmiotów formalnych na społeczność lokalną. W badaniu przeprowadzonym w 2008 roku sto procent ankietowanych wskazało policję, jako instytucję która powinna reagować na problemy społeczne. Natomiast badanie przeprowadzone w 2015 roku pokazuje, że reagować na problemy społeczne powinni sąsiedzi, społeczność lokalna, nauczyciele, rodzina i sołtys. Na szczególne podkreślenie zasługuje odpowiedź „każdy kto zauważy problem powinien reagować” i wysoka pozycja sołtysa.

Wyniki badania sondażowego potwierdzają odczucia liderów i władz lokalnych – w ostatnich latach mieszkańcy wsi odzyskali poczucie tożsamości lokalnej, w znacznym stopniu zintegrowali się i zaktywizowali w działalności na rzecz swoich społeczności. Wyraźny rozwój społeczeństwa obywatelskiego koreluje ze społecznymi oczekiwaniami kontynuowania fachowego wsparcia w rozwiązywaniu problemów ze strony powołanych do tego instytucji – co potwierdza wysoka pozycja Ośrodka Pomocy Społecznej wśród podmiotów wskazanych do reagowania na problemy społeczne.

Natomiast tylko w 45% ankiet zaproponowano sposoby, w jakich powinno się reagować na problemy społeczne w środowisku lokalnym. Główną propozycją było

kierowanie do odpowiednich podmiotów lub do udziału w realizowanych programach wsparcia.

6. Analiza SWOT

Edukacja publiczna	
Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Dobra znajomość środowiska przez nauczycieli 2. Możliwość szybkiego kontaktu nauczycieli i rodziców 3. Bardzo dobra baza szkolna (nowoczesne szkoły z salami gimnastycznymi) 4. Oferta zajęć pozalekcyjnych 5. Praca pedagoga szkolnego 6. Rozwijająca się sieć kształcenia ustawicznego 7. Aktywny udział w międzynarodowych programach edukacyjnych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Duże rozproszenie terytorialne uczniów 2. Utrudnione prowadzenie zajęć pozalekcyjnych 3. Ograniczony dostęp do edukacji osób niepełnosprawnych 4. Ograniczony dostęp do edukacji osób starszych – brak oferty, mała liczba miejsc 5. Alkoholizm i niezaradność rodzin z dziećmi i młodzieżą w wieku szkolnym 6. Brak programów edukacyjnych w zakresie komunikacji społecznej
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. Funkcjonowanie systemu stypendialnego dla dzieci i młodzieży uczącej się 2. Współpraca ze specjalistami – tworzenie miejsc konsultacyjnych w gminach 3. Wspieranie działania świetlic socjoterapeutycznych 5. Rozwój technik informatycznych i zwiększenie dostępności internetu 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Agresja wśród nieletnich 2. Małe zainteresowanie rodziców formą spędzania wolnego czasu przez dzieci 3. „Wtórny analfabetyzm” i zanik czytania książek 4. Niedopasowanie systemu kształcenia do potrzeb rynku pracy 5. Rosnące uzależnienie młodych ludzi od papierosów, Internetu i gier komputerowych

Społeczność lokalna	
Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. Aktywność gospodarcza mieszkańców 2. Aktywność i gospodarność władz gminy 3. Rosnąca aktywność społeczna mieszkańców 4. Realizacja programu odnowy wsi 5. Przychylne nastawienie samorządu gminnego do inicjatyw społecznych 6. Umiejętność współpracy środowisk lokalnych 7. Działalność Stowarzyszenia Centrum Rozwoju Gminy Kościan, klubów sportowych i OSP 8. Dobra struktura ludności (duży odsetek ludzi młodych i w wieku produkcyjnym) 9. Dostępność dobrej bazy sportowej i rekreacyjnej w miejscu zamieszkania. 10. Dostępność i funkcjonalność świetlic wiejskich i miejsc integracji mieszkańców 11. Aktywność władz i przedstawicieli gminy w ramach Lokalnej Grupy Działania <i>Gościnna Wielkopolska</i> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Małe zainteresowanie mieszkańców działalnością na rzecz lokalnej społeczności 2. Niski poziom zaangażowania młodzieży w działalność społeczną 3. Brak zaangażowania przybyszów w prace na rzecz gminy 4. Mała ilość organizacji pozarządowych (słabe zainteresowanie formalizacją aktywności społecznej mieszkańców) 5. Niewystarczająca ilość miejsc wychowania przedszkolnego 6. Brak systematycznych działań adresowanych do seniorów 7. Brak doradztwa zawodowego szczególnie grup defaworyzowanych na rynku pracy 8. Niewystarczająca dostępność mieszkań komunalnych i socjalnych

Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> Położenie blisko Poznania - ośrodek akademicki, rynek pracy Położenie wokół Miasta Kościan Wzrost potrzeb edukacyjnych wśród Młodzieży i dorosłych Dostępność zewnętrznych środków finansowych Unii Europejskiej i krajowych (np. programy społeczne, Leader i odnowy wsi) 	<ol style="list-style-type: none"> Niż demograficzny Starzenie się społeczeństwa Starzenie się społeczeństwa i emigracja ludzi młodych i wykształconych (do dużych miast i za granicę) Niski poziom zaangażowania młodzieży w działalność społeczną Brak wystarczających funduszy na inwestowanie w edukację dorosłych i dofinansowanie uczestnictwa w kulturze

Pomoc społeczna	
Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> Dobra znajomość środowiska przez pracowników pomocy społecznej Dobre warunki lokalowe Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Wykwalifikowane kadry Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej Współpraca z instytucjami i organizacjami działającymi na terenie powiatu 	<ol style="list-style-type: none"> Ograniczone środki finansowe na pomoc społeczną Ograniczenie możliwości szybkiej interwencji pracowników GOPS – przepisy Biurokracja i brak czasu na pracę w środowisku Brak mieszkań socjalnych Brak inicjatywy i chęci do zmian wśród osób i rodzin w trudnej sytuacji Brak organizacji pozarządowych działających w obszarze pomocy społecznej Niezaradność życiowa rodziców
Szanse	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> Pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej na działania socjalne i projekty społeczne Współpraca z organizacjami pozarządowymi Szkolenie i rozwój kadr pomocy społecznej 	<ol style="list-style-type: none"> Powiększanie się dysfunkcji rodzinnych Mała dostępność Domów Pomocy Społecznej Ograniczone możliwości przyznawania pomocy finansowej wynikające z obowiązującego prawa

Problemy społeczne	
Silne strony	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> Działalność Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Funkcjonowanie punktu konsultacyjnego Funkcjonowanie świetlic opiekuńczo – wychowawczych w szkołach Programy edukacyjne i socjalne realizowane w szkołach (profilaktyka uzależnień, dożywianie) Realizacja projektów edukacyjnych i integracyjnych adresowanych do dzieci, młodzieży i dorosłych 	<ol style="list-style-type: none"> Mała skuteczność podejmowanych działań, szczególnie w przypadku osób dorosłych Duża dostępność alkoholu, w tym dla młodzieży Wzrost dysfunkcji rodzin z powodu ubóstwa i bezradności w prowadzeniu gospodarstwa domowego Niska świadomość zagrożeń społecznych Brak inicjatywy i chęci do zmian wśród osób i rodzin w trudnej sytuacji Starzenie się społeczeństwa i rozpad więzi rodzinnych Wzrost liczby osób uzależnionych od alkoholu e- papierosów i internetu

Szanse	Zagrożenia
1. Pozyskiwanie środków zewnętrznych, w tym z Unii Europejskiej projekty społeczne 2. Współpraca lokalnych i regionalnych instytucji działających w obszarze rozwiązywania problemów społecznych 3. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	1. Rozpad rodziny i powiększanie się dysfunkcji rodzinnych 2. Utrata pracy, zdrowia 3. Wypadki losowe 4. Starzenie się społeczeństwa 5. Wzrost liczby osób samotnych i niezaradnych życiowo 6. Zwiększenie się liczby rodzin i osób – ofiar przemocy 7. Spadek realnych dochodów rodzin 8. Długie procedury kierowania osób uzależnionych na leczenie

7. Analiza problemów społecznych

Przeprowadzona analiza problemów (poprzedzona analizą uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, diagnozą stanu gminy, analizą dwóch sondaży społecznych oraz analizą SWOT) pozwoliła na określenie konkretnych i istniejących „tu i teraz” problemów społecznych Gminy Kościan oraz na ustalenie zależności przyczynowo – skutkowych między zidentyfikowanymi problemami.

Najważniejsze problemy społeczne to:

- Dysfunkcja rodzin z powodu alkoholizmu, ubóstwa, przemocy oraz niezaradności życiowej i wychowawczej oraz rozpadu więzi rodzinnych
- Wykluczenie społeczne z powodu alkoholizmu, ubóstwa, starości lub bezrobocia
- Starzenie się mieszkańców i niewystarczająca opieka nad osobami starszymi (zanikające rodziny wielopokoleniowe) oraz przemoc domowa
- Wzrost liczby osób, głównie młodych, uzależnionych od papierosów, komputera, Internetu i automatów do gier
- Rozproszenie terytorialne uczniów utrudniające prowadzenie zajęć pozalekcyjnych
- Niezadowalający poziom integracji społecznej i zainteresowania mieszkańców działalnością na rzecz lokalnej społeczności
- Biurokracja i brak czasu na pracę w środowisku pracowników socjalnych
- Brak mieszkań socjalnych
- Duża dostępność alkoholu i papierosów, w tym dla młodzieży
- Niska świadomość zagrożeń społecznych
- Brak motywacji do nauki, rozwoju i kształcenia ustawicznego
- Mała ilość organizacji pozarządowych (słaba aktywność społeczna mieszkańców),

8. Wizja, cele strategiczne, programy i zadania

Zadaniem wizji jest przekonanie mieszkańców do podjęcia wysiłku kreowania własnego losu. Dobrze sformułowana wizja strategiczna posiada długofalową perspektywę, co powala na zmianę podejścia związanego z rozwiązywaniem jedynie bieżących spraw na dbałość o przyszły stan i rozwój wspólnoty gminnej.

Uczestnicy warsztatów wypracowali następującą wizję ładu społecznego Gminy Kościan:

*Kościan to gmina bezpieczna,
o nowoczesnej edukacji
i profesjonalnej pomocy społecznej
oraz aktywnych i zintegrowanych mieszkańców.*

Cele strategiczne i operacyjne wynikają z uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych, diagnozy stanu gminy oraz przeprowadzonych konsultacji społecznych. Są także odpowiedzią na zidentyfikowane podczas konsultacji potrzeby i problemy społeczne.

<i>Cel strategiczny 1:</i>		
Sprawnie działająca pomoc społeczna		
<i>Cele operacyjne:</i>		
Rozwój bazy i kadr dla realizacji zadań pomocy społecznej	Zwiększenie aktywności środowiskowej pracowników socjalnych	
<i>Cel strategiczny 2:</i>		
Poprawa efektywności działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych uzależnień		
<i>Cele operacyjne:</i>		
Zwiększenie oferty poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego	Wzbogacenie oferty edukacyjnej o charakterze profilaktycznym dla dzieci, młodzieży i dorosłych	
<i>Cel strategiczny 3:</i>		
Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i integracja społeczności lokalnej		
<i>Cele operacyjne:</i>		
Wspieranie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym	Wzbogacenie oferty aktywności życiowej osób starszych	Wspieranie aktywności społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych

Cel strategiczny 1: Sprawnie działająca pomoc społeczna

Cel operacyjny 1: Rozwój bazy i kadr dla realizacji zadań pomocy społecznej

Lp.	Projekty/ zadania/ operacje	Czas realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Finansowanie
1	Budowa lub adaptacja istniejących obiektów na cele mieszkaniowe (mieszkania socjalne, komunalne)	2016-2023	Gmina	Osoby prawne, osoby fizyczne	środki własne, budżet państwa (Fundusz Dopłat Banku Gospodarstwa Krajowego)
2	Likwidowanie barier architektonicznych	2016-2023	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Gmina, wnioskodawca	środki własne, PEFRON, osoba wnioskująca
3	Szkolenia osób realizujących i wspierających zadania pomocy społecznej	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Wolontariusze, organizacje pozarządowe	Fundusze Unii Europejskiej, środki własne, dotacje
4	Budowa lub adaptacja budynków i ich otoczenia na działania związane z pomocą społeczną	2016-2023	Gmina	Osoby prawne, osoby fizyczne, organizacje pozarządowe	Fundusze Unii Europejskiej, środki własne, dotacje
5	Doposażenie szkół i innych placówek w nowoczesny sprzęt i środki dydaktyczne	2016-2023	Szkoła	Gmina, Rada Rodziców	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej, sponsorzy
6	Aktywizacja działalności świetlic na potrzeby środowiska lokalnego	2016-2023	Sołectwo Gmina	Gmina organizacje pozarządowe	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Cel strategiczny 1: Sprawnie działająca pomoc społeczna

Cel operacyjny 2: Zwiększenie aktywności środowiskowej pracowników socjalnych

Lp.	Projekty/ zadania/ operacje	Czas realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Finansowanie
1	Realizacja programu pomocowego i interwencyjnego w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	2016-2023	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Szkoły, sąd, Policja, Kościół, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
2	Monitoring problemów społecznych	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Pracownicy socjalni	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
3	Szkolenia i wspieranie działań opiekunek środowiskowych	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Powiatowy Urząd Pracy, Sołtysi	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
4	Szkolenia specjalistyczne dla pracowników socjalnych	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
5	Przygotowanie aktywnych osób starszych do samopomocy sąsiedzkiej	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Sołtysi, Koła Gospodyń Wiejskich, Kluby Seniora, koła emerytów i rencistów	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
6	Współpraca z klubami seniora i kołami emerytów i rencistów	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Kluby Seniora, koła emerytów i rencistów	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Cel strategiczny 2: Poprawa efektywności działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych uzależnień

Cel operacyjny 1: Poprawa oferty i jakości poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego i prawnego

Lp.	Projekty/ zadania/ operacje	Czas realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Finansowanie
1	Poszerzenie oferty punktu konsultacyjnego o poradnictwo psychologiczne, pedagogiczne i prawne	2016-2023	Gmina	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
2	Edukacja młodzieży w zakresie radzenia sobie z nałogami (psycholog) i zagrożeniami (prawnik, policjant)	2016-2023	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Szkoły, Policja	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
3	Edukacja rodziców w zakresie uzależnień	2016-2023	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Kościół, szkoły	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
4	Szkolenia pedagogów i wychowawców w zakresie uzależnień	2016-2023	Szkoły	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej,
5	Udział szkół i instytucji w kampaniach ogólnopolskich i regionalnych	2016-2023	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Służba zdrowia, szkoły	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Cel strategiczny 2: Poprawa efektywności działań na rzecz profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych oraz innych uzależnień

Cel operacyjny 2: Wzbogacenie oferty edukacyjnej o charakterze profilaktycznym dla uczniów i rodziców

Lp.	Projekty/ zadania/ operacje	Czas realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Finansowanie
1	Programy edukacyjne o charakterze profilaktycznym realizowane w szkołach dla uczniów i rodziców	Rok szkolny w latach 2016-2023	Szkoły	Policja, Poradnia psychologiczno - pedagogiczna, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
2	Organizowanie zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży	Rok szkolny w latach 2016-2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji, szkoły	Gmina, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, sponsorzy	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
3	Warsztaty terapii zajęciowej dla uczniów i rodziców lub zwiększenie liczby miejsc dla uczestników, w tym szczególnie dla niepełnosprawnych i ich rodzin	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Gmina	Starostwo Powiatowe, Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Miasto Kościan Warsztaty Terapii Zajęciowej	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

4	Realizacja programów w ramach dziedzictwa kulturowego dla grup międzypokoleniowych	2016-2023	Sołectwo, szkoły	Uniwersytet Trzeciego Wieku, Kluby seniora, Koła Gospodyń Wiejskich, organizacje pozarządowe	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
5	Prowadzenie zajęć korekcyjno – wychowawczych dla dzieci z deficytami rozwojowymi i rodziców jak pracować z dzieckiem	2016-2023	Szkoły	Poradnia psychologiczno – pedagogiczna, lekarz rodzinny	środki własne, dotacje, PEFRON, Fundusze Unii Europejskiej
6	Rozwijanie pomocy socjoterapeutycznej poprzez wspieranie funkcjonowania świetlic i młodzieżowych klubów z programami społecznymi	2016-2023	Sołectwo, Gmina, Szkoły, Kościoł	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, psycholog, terapeuta, pedagog, wolontariusze	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
7	Opracowanie i wydawanie ulotek informacyjno - edukacyjnych	2016-2023	Gmina, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej, Urząd Pracy	Sponsorzy	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Cel strategiczny 3: Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i integracja społeczności lokalnej

Cel operacyjny 1: Wspieranie osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

Lp.	Projekty/ zadania/ operacje	Czas realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Finansowanie
1	Wspieranie programów integracji i aktywizacji osób starszych i niepełnosprawnych	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Uniwersytet Trzeciego Wieku, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Kluby seniora, Koła emerytów i rencistów	środki własne, dotacje, PEFRON, Fundusze Unii Europejskiej
2	Upowszechnienie kształcenia ustawicznego i terapii zajęciowej	2016-2023	Gmina, Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Powiatowy Urząd Pracy, Instytucje szkoleniowe, Warsztaty Terapii Zajęciowej, Środowiskowe Domy Pomocy Społecznej	środki własne, dotacje, PEFRON, Fundusze Unii Europejskiej
3	Budowanie zespołu interdyscyplinarnego na rzecz wsparcia rodzin z problemami społecznymi lub zagrożonych wykluczeniem	wg potrzeb	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, kuratorzy rodzinni, pedagodzy szkolni, Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
4	Utworzenie Centrum Wolontariatu	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Szkoły, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Cel strategiczny 3: Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i integracja społeczności lokalnej

Cel operacyjny 2: Wzbogacenie oferty aktywności życiowej osób starszych

Lp.	Projekty/ zadania/ operacje	Czas realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Finansowanie
1	Rozwój usług opiekuńczych i socjalnych	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Kościół, Caritas, wolontariat młodzieżowy	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
2	Rozwój oferty rekreacyjnej, kulturalnej i edukacyjnej	2016-2023	Gmina – biblioteka, Gminne Centrum Informacji	Ośrodek Sportu i Rekreacji, szkoły, sołectwa, zakłady pracy	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej, fundusz socjalny zakładów pracy
3	Doskonalenie procedur obsługi osób niepełnosprawnych w Urzędzie Gminy	2016-2023	Urząd Gminy	Instytucje szkoleniowe	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
4	Wspieranie działalności organizacji seniorów i ruchu samopomocowego w środowisku osób starszych	2016-2023	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej	Kościół, szkoły, Caritas miejsca, Ochotnicza Straż Pożarna, koła emerytów i rencistów, Kluby seniora, organizacje pozarządowe	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
5	Tworzenie warunków do pracy społecznej na rzecz środowiska	2016-2023	Kościół, organizacje pozarządowe	Kościół, szkoły, Caritas, Ochotnicza Straż Pożarna, Kluby seniora, koła emerytów i rencistów, organizacje pozarządowe	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan

Cel strategiczny 3: Aktywizacja osób zagrożonych wykluczeniem społecznym i integracja społeczności lokalnej

Cel operacyjny 3: Wspieranie aktywności społecznej w rozwiązywaniu problemów społecznych

Lp.	Projekty/ zadania/ operacje	Czas realizacji	Jednostka odpowiedzialna	Partnerzy	Finansowanie
1	Budowanie kapitału organizacji pozarządowych - zagospodarowanie i wyposażenie miejsc spotkań, - kształcenie kadr dla organizacji pozarządowych - kształcenie liderów (animatorów) lokalnych	2016-2023	organizacje pozarządowe	Lokalna Grupa Działania, sołectwa, szkoły, Gmina, Centrum Rozwoju Gminy Kościan	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
2	Organizowanie i współorganizowanie cyklicznych imprez sportowych, rekreacyjnych i propagujących dziedzictwo kulturowe	2016-2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji	Kluby sportowe, Szkoły, Kościół, Kluby seniora, Koła Gospodyń Wiejskich, organizacje pozarządowe	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
3	Wypracowanie systemu wspierania (partycypacji) uczestnictwa mieszkańców w kulturze na terenie gminy i poza nią	2016-2023	Instytucja kultury - biblioteka	Rady sołeckie, szkoły, Kościół	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
4	Propagowanie twórczości artystycznej – organizacja przeglądów i warsztatów	2016-2023	Gmina	Organizacje pozarządowe, szkoły, Kluby seniora, Koła Gospodyń Wiejskich	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
5	Rozwój sportu kwalifikowanego dzieci i młodzieży	2016-2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji	Kluby sportowe, szkoły	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
6	Popularyzacja sportu i rekreacji III wieku	2016-2023	Ośrodek Sportu i Rekreacji	Kościół, Kluby seniora, Koła Gospodyń Wiejskich	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej
7	Wypracowanie oferty zajęć prowadzonych w świetlicach wiejskich	2016-2023	Gmina, sołectwo	Rada Sołecka organizacje pozarządowe	środki własne, dotacje, Fundusze Unii Europejskiej

9. Wdrażanie i monitoring strategii

Wdrażanie i realizacja strategii powinny opierać się na następujących zasadach:

- podejmowaniu działań wynikających z założonych celów zgodnie z kompetencjami samorządu określonych ustawą o samorządzie gminnym,
- działaniach opartych na partnerstwie publiczno – publicznym (samorząd – samorząd, samorząd – rząd, samorząd – jednostki sektora finansów publicznych), w tym działania realizowane z innymi gminami (np. w ramach konsorcium lub związków międzygminnych),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - prywatnego (z udziałem prywatnych inwestorów),
- działaniach opartych na zasadach partnerstwa publiczno - społecznego (z udziałem organizacji pozarządowych).

Podstawowe warunki wdrażania i realizacji strategii:

- zachowanie i ochrona wartości antropogenicznych i przyrodniczych,
- zachowanie istniejących więzi społecznych,
- stosowanie zasad zrównoważonego rozwoju.

W procesie realizacji Strategii ważna jest kontrola przebiegu tego procesu oraz ocena uzyskanych efektów społecznych i gospodarczych, a także zmian w środowisku przyrodniczym. Zadanie to, mające charakter permanentny, nazywa się monitoringiem Strategii lub monitoringiem realizacji Strategii.

Monitoring dotyczyć musi w zasadzie dwóch podstawowych spraw:

- oceny przebiegu realizacji strategii, tj. jej celów i zadań,
- oceny uzyskiwanych efektów rozwoju społecznego i gospodarczego oraz stanu środowiska.

Realizacja Strategii przynieść powinna pozytywne zmiany (efekty) zakładane na etapie jej opracowania. Może jednak także spowodować, i tego nie należy wykluczać, niezamierzone i nieoczekiwane zmiany niekorzystne, których nie dało się przewidzieć, lub, które wystąpiły w wyniku określonego ukształtowania się warunków realizacji strategii, zwłaszcza warunków zewnętrznych, w szczególności międzynarodowych i krajowych. Właśnie monitoring powinien wskazywać wszelkiego rodzaju zmiany, aby można było na bieżąco podejmować korekty umożliwiające prawidłową realizację Strategii.

Monitoring umożliwia zatem rzecz bardzo ważną, praktycznie nieodzowną: traktowanie prac nad Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan jako zadania ciągłego.

Głównym podmiotem monitoringu realizacji Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Kościan jest Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Natomiast gromadzenie i opracowywanie danych, bieżąca ocena realizacji zadań i celów oraz wnioskowanie o dokonanie korekt, poprawek lub innych działań związanych z realizacją Strategii organizowane będzie przez Zespół ds. Monitoringu Strategii. Wskazane jest aby Zespół pracował w podzespołach odpowiadających obszarom wskazanym jako strategiczne w rozwiązywaniu problemów społecznych Gminy (Edukacja publiczna, Społeczność lokalna, Pomoc społeczna, Problemy społeczne).

Zakres rzeczowy monitoringu nie powinien być zbyt obszerny. Strategia jest programem generalnym i z tych względów ocena rozwoju powinna posiadać także generalny charakter. Nie oznacza to jednak, że powinna być powierzchowna.